

Direktoratet for
e-helse

Retningslinje for bruk av

SNOMED CT

i Norge

HITR 1235 2021

Publikasjonens tittel:

Retningslinje for bruk av SNOMED
CT i Norge

Rapportnummer

HITR 1235 2021

Utgitt:

02/2021

Utgitt av:

Direktoratet for e-helse

Kontakt:

postmottak@ehelse.no

Publikasjonen kan lastes ned på:

www.ehelse.no

Innhold

1	Anbefaling	4
1.1	Funksjonsområdene til SNOMED CT	5
1.2	Bruksområder for SNOMED CT	6
1.3	Strategi for å innføre SNOMED CT	7
2	Bakgrunn	8
2.1	Utredning og utprøving av SNOMED CT	8
2.2	SNOMED CT og Felles språk.....	9
3	Referanser	11

1 Anbefaling

Direktoratet for e-helse anbefaler at SNOMED CT, inkludert særnorske begrep og termene fra den nasjonale utvidelsen av SNOMED CT, skal vurderes brukt som helsefaglig terminologi ved anskaffelse eller videreutvikling av e-helseløsninger med behov for terminologi.

Elektronisk informasjon følger i dag pasienten i mindre grad enn ønsket, både internt i fagsystemer og mellom aktørene i pasientforløpet. For å legge til rette for bedre informasjonsflyt anbefaler Direktoratet for e-helse å benytte standardisert helsefaglig terminologi. Dette er ett av flere tiltak som skal bidra til bedre samhandlingsevne på tvers av aktører og forvaltningsnivå.

Denne retningslinjen anbefaler at bruk av SNOMED CT¹ skal vurderes. Etter hvert som vi får erfaring med bruk av terminologien i Norge, vil Direktoratet for e-helse lage veiledere og retningslinjer for *hvordan* dette skal gjøres. I hvor stor grad dette vil danne grunnlag for framtidige standarder er fortsatt ikke avklart og dette vil direktoratet vurdere etter hvert som vi får erfaring.

Målgruppene for retningslinjen er beslutningstakere i helse- og omsorgssektoren, EPJ-leverandører, bestillere av EPJ-løsninger, samt utviklere av nasjonale IT-standarder, samt helse- og kvalitetsregistre. Retningslinjen gjelder ved anskaffelse eller videreutvikling av e-helseløsninger med behov for terminologi.

Retningslinjer (10) beskriver nasjonale myndigheters anbefaling av god praksis innen et område.

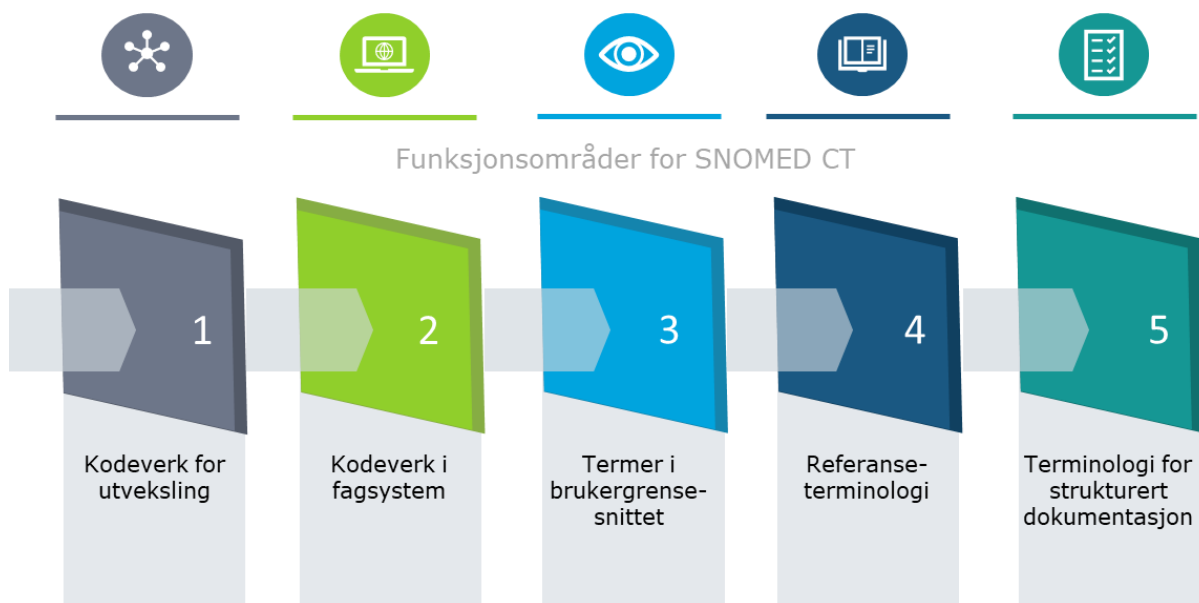
Dersom en virksomhet velger å ikke følge de anbefalinger som foreslås i en retningslinje, bør dette være basert på en konkret og begrunnet vurdering.

¹ SNOMED CT er en internasjonal ontologibasert klinisk terminologi. Formålet med SNOMED CT er detaljert registrering av pasientopplysninger i elektronisk pasientjournal.

1.1 Funksjonsområdene til SNOMED CT

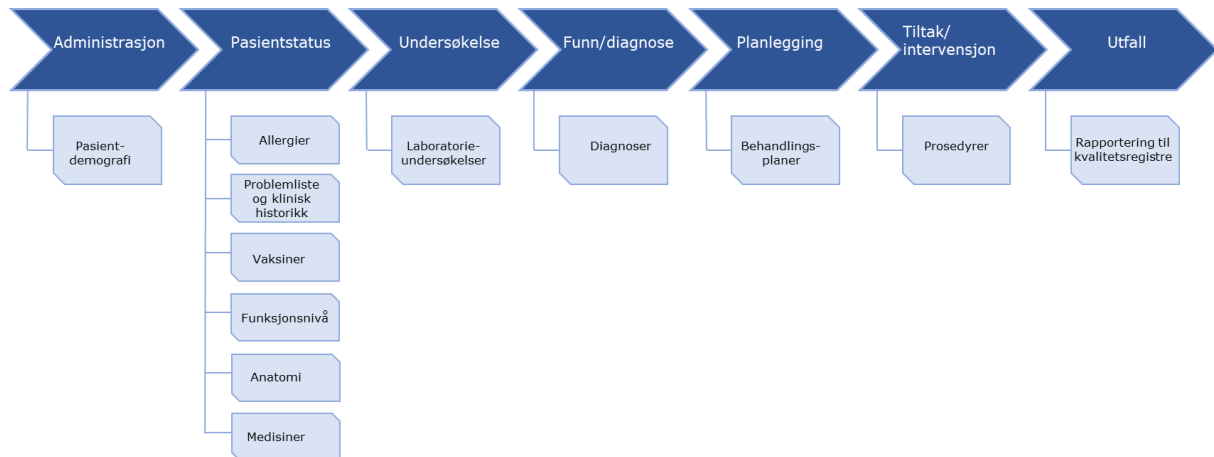
Anbefalingen om SNOMED CT er aktuell for en rekke ulike typer e-helseløsninger. Dette inkluderer f.eks. EPJ-systemer, fagsystemer og nasjonale e-helseløsninger. Aktuelle nasjonale e-helseløsninger er blant annet Kjernejournal og helse- og kvalitetsregistre. Direktoratet ser minst fem funksjonsområder for SNOMED CT:

- *Som kodeverk for utveksling:* Termer fra SNOMED CT skal vurderes som for utveksling av helseopplysninger, f.eks. HL7 FHIR
- *Som kodeverk i fagsystem:* Hver enkelt SNOMED CT-kode lagres internt i fagsystemet
- *Som termer i brukergrensesnittet:* Termer fra SNOMED CT benyttes i brukergrensesnittet f.eks. ved dokumentasjon eller registrering av data. Dette kan være for å unngå unødvendig tilordning dersom registrert informasjon senere skal utveksles ved hjelp av en standard som benytter SNOMED CT
- *Som referanseterminologi:* SNOMED CT benyttes som referanseterminologi, f.eks. når nye variabler i et register etableres. Dette vil kunne gi bedre integrasjoner med andre systemer og minske behovet for harmonisering.
- *Som terminologi for strukturert dokumentasjon:* SNOMED CT brukes for å oppnå større grad av strukturert dokumentasjon, f.eks. i EPJ-systemer, innenfor et gitt område.

Figur 1 - SNOMED CTs funksjonsområder

1.2 Bruksområder for SNOMED CT

Figur 2 - SNOMED CTs bruksområder

Hva som blir inkludert i den norske utvidelsen vil besluttes av Direktoratet for e-helse mens terminologien utvikles i Norge. På områder der SNOMED CT ikke har dekkende begrep skal

Den nasjonale utvidelsen av SNOMED CT består av oversettelsen av begreper fra den internasjonale utgaven, og særnorske begreper som ikke finnes i den internasjonale utgaven. I tillegg inneholder den utvalgslistene og koblingstabeller til andre kodeverk, når det er valgt å publisere disse nasjonalt. Den nasjonale utvidelsen bygger på den internasjonale utgaven og kan ikke benyttes uten denne.

terminologien heller ikke brukes. I forbindelse med arbeidet med SNOMED CT for Helseplattformen², gjorde Direktoratet for e-helse en gjennomgang av områder der SNOMED CT hadde et rikt begrepsapparat og derfor var særlig egnet, se Figur 2.

Dersom de eksisterende begrepene eller termene i SNOMED CT er utilstrekkelige for det helsefaglige behovet, bør dette meldes til Direktoratet for e-helse. Direktoratet vil vurdere om eventuelle nye begreper skal inn i den nasjonale utvidelsen av SNOMED CT, eller eventuelt meldes inn til SNOMED International for utvidelse av SNOMED CT.

² Helseplattformen er både et prosjekt og et selskap som eies av Helse Midt-Norge RHF og Trondheim kommune. Det har ansvaret for å gjennomføre innføring av ny, felles journalløsning i midnorske sykehus og kommuner fra høsten 2021. <https://helseplattformen.no/om-oss/prosjektet>

1.3 Strategi for å innføre SNOMED CT

Innføringen i Norge er basert på en stegvis tilnærming. Dette bygger på erfaringer gjort i Europa og andre land ved innføring av terminologien. Det innebærer en vurdering av SNOMED CTs egnethet innen hvert enkelt område eller der innføring av terminologi gjøres i forbindelse med innføring av nye eller utvidede IKT-løsninger.

Helseplattformen er Direktoratet for e-helses hovedfokus i arbeidet med SNOMED CT frem til innføringen går mot sin avslutning ved utgangen av 2022. Innen den tid planlegger direktoratet å revidere veikartet for Felles språk og velge ut prosjekter til satsningen.

Helseplattformen vurderer SNOMED CTs egnethet for sin løsning løpende etter hvert som terminologien ferdigstilles. Samarbeidet mellom Direktoratet for e-helse og Helseplattformen bidrar til at vi etablerer en nasjonal utvidelse som dekker både primær- og spesialisthelsetjenesten innen utgangen av 2022. Det er et mål å unngå egenutviklede eller proprietære terminologier.

Nasjonale løsninger som Kjernejournal, SAFEST (Statens legemiddelverk), nasjonale meldingsstandarder og Helhetlig samhandling vil benytte SNOMED CT. Dette vurderes løpende av Direktoratet for e-helse i samarbeid med øvrige aktører i sektoren.

Direktoratet for e-helse anbefaler å starte innføringen med store prosjekter med behov for standardisert terminologi. Dette er foreløpig Helseplattformen i Helse Midt-Norge, Akson journal i primærhelsetjenesten (utenom Midt Norge) og i RHF-enes utviklingsarbeid (utenom Helse Midt-Norge). Dette for å få på plass en norsk versjon på områder der behovet er størst. Samtidig vil direktoratet samarbeide med andre som har behov, noe som kan gi en bedre terminologi.

Direktoratet for e-helse vil sørge for at den norske utvidelsen i størst mulig grad er harmonisert med den internasjonale utgaven av SNOMED CT. Generelt vil kliniske begreper forsøkes innarbeidet i den internasjonale utgaven, mens særnorske begreper (eks: "sendt refusjonsoppgjør til HELFO") vil forbli i den norske utvidelsen.

For oppdatert informasjon om forvaltning, se ehelse.no.

2 Bakgrunn

Den norske helse- og omsorgssektoren er i ferd med å ta i bruk mer terminologi i IKT-løsningene sine. Moderne IKT-løsninger baserer seg i vesentlig større grad på rik terminologi for å blant annet tilby gode arbeidsflater, informasjonsflyt, beslutningstøtte og maskinlæring. Det er et viktig helsepolitisk mål å forbedre tilgang til helsedata og Direktoratet for e-helse er opptatt av en koordinert innføring. Det vil være lønnsomt å innføre dette samlet gjennom en nasjonal koordinering. Det gjør at vi unngår at det samme gjøres flere steder. Det vil også være enklere å utvikle løsninger for samhandling på tvers av forvaltningsnivå og regioner når flere bruker den samme standardiserte terminologien i ulike systemer. Standardisert terminologi bidrar til bedre informasjonsflyt, men er avhengig av informasjonsmodeller og standardiserte grensesnitt (APIer) for fullt ut å kunne dras nytte av.

2.1 Utredning og utprøving av SNOMED CT

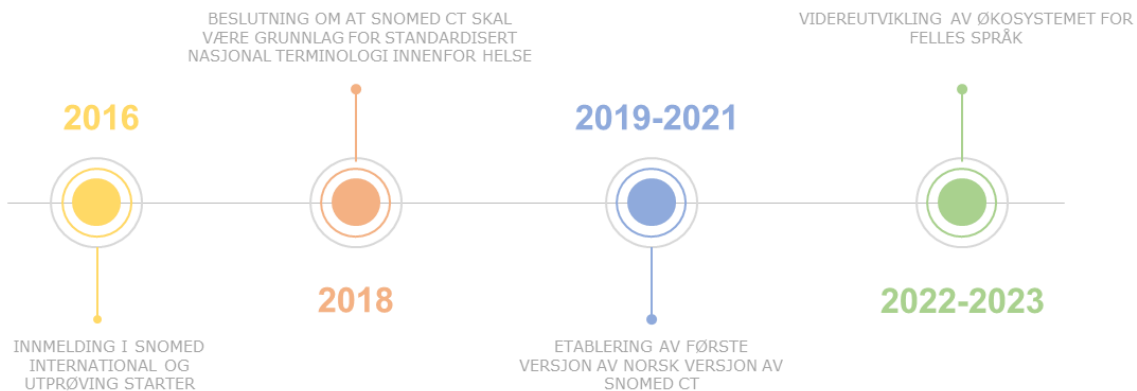
Basert på blant annet en utredning (1) og et internasjonalt forskningssamarbeid (2) meldte Norge seg i 2016 inn i SNOMED International, og startet utprøving av SNOMED CT.

I 2018 avsluttet Direktoratet for e-helse utprøvingen og konkluderte med at Norge ikke skulle melde seg ut av SNOMED International og at SNOMED CT skulle være en viktig del av en standardisert nasjonal terminologi innenfor helse. Det het blant annet at: *"Fra innmeldingstidspunktet har den internasjonale utviklingen tydeliggjort at det ikke er andre alternativer enn SNOMED CT dersom det er behov for felles standardisert terminologi i Norge. Behovet er gjennom perioden synliggjort og bekreftet gjennom blant annet Helseplattformen, KVVU for nasjonal kommunal løsning og Helsedataprogrammet."* (1).

I etterkant av beslutningen i 2018 om SNOMED CT som standardisert terminologi har de regionale helseforetakene, Helseplattformen og Direktoratet for e-helse fått føringer om bruk av SNOMED CT. I tillegg planlegges det for å bruke SNOMED CT i en nasjonal kommunal løsning (Akson).

Direktoratet for e-helse har et program; Program for Kodeverk og Terminologi – Felles språk, der etablering av en Norsk versjon av SNOMED CT er den viktigste leveransen. Programmet er planlagt gjennomført i perioden 2019 – 2023. I første omgang skjer arbeidet i tett samarbeid med Helseplattformen som skal innføre elektronisk pasientjournal for spesialisthelsetjenesten og kommuner i Midt-Norge. Helseplattformen er også en utprøving av målbildet for det nasjonale prosjektet *Én innbygger – én journal*.

I samarbeidet med Helseplattformen vil sektoren få erfaring med praktisk bruk av SNOMED CT. Erfaringen og arbeidet som gjøres i forbindelse med Helseplattformen skal ha nasjonal nytte og anvendelse.

Figur 3 - Tidslinje for utredning og etablering av SNOMED CT i Norge

2.2 SNOMED CT og Felles språk

Felles språk (4) er en helsefaglig terminologi som skal brukes til strukturert dokumentasjon av informasjon knyttet til helsehjelp, samt relasjonene som binder den til andre kodeverk og registervariabler. Terminologi i Felles språk baseres i stor grad på SNOMED CT som er en internasjonal standard. Felles språk er videre enn kun SNOMED CT og er definert som " *en terminologi som skal anvendes til strukturert dokumentasjon av informasjon knyttet til helsehjelp, samt relasjonene som binder den til andre kodeverk og registervariabler.* For mer informasjon om Felles språk se Felles språk i helse og omsorgssektoren Målbilde (5) eller nettsiden til Program kodeverk og terminologi – Felles språk (4). Figur 4 viser hvordan SNOMED CT kan suppleres med andre terminologier/kodeverk ved behov, men at det skal inngå i et felles system; Felles språk.

SNOMED CT binder sammen informasjon

SNOMED CT brukes som referanseterminologi for å knytte informasjon sammen på tvers av ulike kodeverk og terminologier. Der SNOMED CT ikke er dekkende kan andre kodeverk og terminologier supplere.

Figur 4 - SNOMED CT knytter kodeverk og terminologier sammen, men kan også suppleres ved behov.

3 Referanser

1. **Direktoratet for e-helse.** *Felles standardisert terminologi – vurdering av SNOMED CT.* Oslo : Direktoratet for e-helse, 2016.
2. **Dipak Kalra, Stefan Schulz, Daniel Karlsson, Robert Vander Stichele, Ronald Cornet, Kirstine Rosenbeck Gøeg, Giorgio Cangioli, Catherine Chronaki, Rainer Thiel, Sylvia Thun, Veli Stroetmann.** *Assessing SNOMED CT for Large Scale eHealth Deployments in the EU, ASSESS CT Recommendations.* s.l. : European Union, 2016.
3. **Direktoratet for e-helse.** *Møtedokumenter til Nasjonalt e-helsestyre 22. juni.* Oslo : Direktoratet for e-helse, 2018.
4. —. ehelse.no, Program kodeverk og terminologi felles språk. [Internett] [Sitert: 17 des 2020.] <https://ehelse.no/programmer/program-kodeverk-og-terminologi-felles-sprak>.
5. —. Felles språk i helse- og omsorgssektoren - Målbilde versjon 1.0. [Internett] 2019. [Sitert: 17 des 2020.] https://ehelse.no/publikasjoner/felles-sprak-i-helse-og-omsorgssektoren-malbilde-versjon-1.0/_/attachment/download/8854cdec-e1be-49f0-9fb8-1e9c1b4309ec:afd7800b3c42d4dd5255f87e4372fda74e98f2d9/Felles%20spr%C3%A5k%20i%20helse-%20og%20omsorgssektoren%20M%C3. IE-1052.
6. —. ehelse.no. *Ny utgave av helsespråket SNOMED CT er lansert på norsk.* [Internett] 24 mai 2019. [Sitert: 11 feb 2020.] <https://ehelse.no/aktuelt/ny-utgave-av-helsespraket-snomed-ct-er-lansert-pa-norsk>.
7. —. *Én innbygger - Én journal, Konseptvalgutredning, Nasjonal løsning for kommunal helse- og omsorgstjeneste.* Oslo : Direktoratet for e-helse, 2018. IE-1029.
8. —. *Referat ledermøte Direktoratet for e-helse 22.6.2018.* s.l. : Direktoratet for e-helse, 2018.
9. **Helse- og omsorgsdepartementet.** *Oppdragsdokument 2020, Helse Sør-Øst RHF.* Oslo : Helse- og omsorgsdepartementet, 2020.
10. **Finansdepartementet.** *Rundskriv R-109/14.* s.l. : Statsministerens kontor, 2014.
11. **Direktoratet for e-helse.** ehelse.no. *Forvaltningsmodell for normerende produkter.* [Internett] 17 des 2020. [Sitert: 17 des 2020.] <https://ehelse.no/publikasjoner/forvaltningsmodell-for-normerende-produkter-fra-direktoratet-for-e-helse#Retningslinjer>.